

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์และเสริมสร้างบุคลิกของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ ให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, หน้า 1)

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ให้เป็นสาระการเรียนรู้ที่สำคัญสาระหนึ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีสาระการเรียนรู้ย่อยที่จะต้องเรียนรู้ 5 สาระ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษาไทยและวรรณคดีและวรรณกรรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, หน้า 1-2) และได้ให้ความสำคัญต่อการเขียน โดยกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนไว้ในสาระที่ 2 มาตรฐานที่ 2.1 กำหนดให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเขียน การเขียนสื่อสาร การเขียนเรียงความ การเขียนย่อความและการเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นเครื่องมือที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีจินตนาการแสดงออกถึงความรู้สึกรู้สึกคิดในการสร้างสรรค์ภาษา ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ซาบซึ้งในการใช้ภาษาเพื่อแสดงออกในด้านต่างๆ และเป็นทักษะหนึ่งที่ใช้ในการสื่อความคิดเพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจึงต้องใช้ความสามารถสูงในการพัฒนาการเขียนให้ถูกต้อง เลือกใช้ถ้อยคำและรูปประโยคให้มี

ความสอดคล้องเหมาะสมตามหลักภาษาไทย โดยเฉพาะการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น ผู้เขียนต้องขยายขอบเขตความคิดที่มีอยู่ให้กว้างไกล นำไปสู่ความคิดใหม่ๆ ที่พัฒนายิ่งขึ้น เพื่อให้ได้คำตอบที่ดีที่สุดกับงานใดงานหนึ่งหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 145) การฝึกทักษะความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นวิธีการสอนการเขียนวิธีหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาการเขียนได้ หากมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด จะส่งผลทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อย่างกว้างขวางและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ด้วยความจำเป็นดังที่กล่าวมา ครูภาษาไทยจำเป็นต้องมีวิธีการช่วยเหลือผู้เรียนโดยเฉพาะผู้เรียนที่เรียนอ่อน โดยทำในลักษณะของการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นร่วมกันทำกิจกรรมเรียนรู้และช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น (ทีศนา เขมมณี, 2545, หน้า 198) การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีความเชื่อมโยงกับความคิดสร้างสรรค์ เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนแล้วแสดงออกมาเป็นความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นความสามารถของแต่ละบุคคล ดังที่ สุวิทย์ มูลคำ (2550, หน้า 9) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นกระบวนการทางปัญญาที่สามารถขยายขอบเขตที่มีอยู่เดิมสู่ความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างไปจากความคิดเดิมและเป็นความคิดที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และสุนทร สันธพานนท์ และคณะ (2551, หน้า 29) สรุปไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของบุคคลที่แสดงความคิดหลากหลายทิศทางหลายแง่มุม โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานทำให้เกิดความคิดใหม่อันนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นต่างๆ ที่แปลกใหม่ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 2) สรุปไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นคุณลักษณะทางความคิดอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผู้เรียน ฉะนั้นการสอนความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยยกระดับคุณภาพของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีชีวิตอย่างมั่นใจในตนเอง และมีคุณภาพมากขึ้น การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้สอนสามารถทำได้หลากหลายวิธี

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน แต่ละคนมีส่วนร่วม

อย่างแท้จริงในการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากร การเรียนรู้ รวมทั้งเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การคิดแบบหลากหลาย การปฏิบัติภารกิจที่ซับซ้อน การเน้นคุณธรรม จริยธรรม ทักษะสังคม การสร้างนิสัยความร่วมมือภายในกลุ่มเกิดความรับผิดชอบ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2549, หน้า 51) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ เพื่อใช้ในการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning Group) เป็นการจัดขึ้นเฉพาะกิจเป็นครั้งคราว โดนสอดแทรกอยู่ใน การสอนปกติอื่นๆ โดยเฉพาะการสอนแบบบรรยาย ครูสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้ แบบร่วมมือสอดแทรกเข้าไปเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจ หรือใช้ความคิดเป็นพิเศษ ในสาระบางจุดได้

นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือแล้ว การเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น คือ การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถระดมสมองทั้ง 2 ซีก เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทุกส่วนของความคิด รวบรวมหลักและความคิดรวบยอดรองลงไป เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องที่มี การโยงความสัมพันธ์เข้าด้วยกัน ซึ่งง่ายต่อความเข้าใจในการอ่าน การอธิบาย (ฉัญญา ผลอนันต์, 2552, หน้า 9-10) เป็นการนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การนำเทคนิควิธีการจัดการเรียนโดยวิธีการ Mind Mapping เริ่มตั้งแต่การวางแผน การจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมสามารถพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้านต่างๆ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น สามารถช่วยคิดจำ บันทึก เข้าใจเนื้อหา การนำเสนอข้อมูลและ ช่วยแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปแบบ สุนทรโรจน์ สุนทรโรจน์, 2553, หน้า 1) สอดคล้องกับแนวคิดของภัสราวุธ วัฒนา (2545, หน้า 65) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ ระหว่างแผนผังความคิดกับการแก้ปัญหาว่ามนุษย์เราเผชิญกับปัญหาหลายรูปแบบทั้งใน การเรียนและการทำงานเป็นต้นว่า การเตรียมตัว การฟื้นความจำ หรือการตัดสินใจเมื่อนำ แผนผังความคิดเข้ามาเกี่ยวข้องการแก้ปัญหาต่าง ๆ จะทำให้ง่ายขึ้น เช่น ด้านการเรียน การศึกษาและการเตรียมตัวสอบ แทนที่จะต้องดูตำราสมุดจดงานหลายๆ หน้าในแต่ละ วิชาที่เรียนก็ใช้แผนผังความคิดแผ่นเดียวแล้วยังสามารถนำมารวมกันเป็นแผนผังความคิด

หลักซึ่งจะทำให้การเตรียมตัวสอบง่ายขึ้นมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ระดมความคิด จัดรูป ใช้เหตุผลในการคิด จากเริ่มต้นคิดไปจนถึงหยุดคิด ช่วยสรุปเรื่องเป็นหัวข้อสำคัญ ช่วยวิเคราะห์ตัดลึนใจหาทางเลือกที่ดีที่สุดได้ การเขียนแผนผังความคิดจะช่วยตรึงความสนใจช่วยสร้างสมาธิจะไม่มีวันผัดวันประกันพรุ่งอีกต่อไป แผนผังความคิดที่เต็มไปด้วยสีสัน คำที่เป็นกฎเกณฑ์และการบอข้อมูลให้เชื่อมโยงกันตามธรรมชาติเข้าสู่สมองทำให้สามารถจำและเรียกความจำมาได้เป็นอย่างดีที่สุดและยังช่วยบริหารเวลาและมอบหมายงานในเรื่องต่างๆ ที่จะทำให้การทบทวนงานติดตามงานก็ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้วิธีการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดจะช่วยในการพัฒนาการเรียนแล้วยังช่วยให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มซึ่งจะให้นักเรียนได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้รับความรู้ จากการลงมือปฏิบัติร่วมกันซึ่งกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคนและสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มก็มีอิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2545, หน้า 124) ซึ่งสอดคล้องกับ วรณีย์ รอดสกุล (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด พบว่า แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือที่ใช้แผนผังความคิด มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.89/85.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.7547 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 75.47 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก และ ศุภนันท์ หงษ์ภู (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเรียงความด้วยการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้แผนภูมิความคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เรียนการฝึกทักษะการเขียนเรียงความด้วยการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้แผนภูมิความคิดนักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียน มีพัฒนาการในการเขียนเรียงความผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 60 คะแนน มีนักเรียนที่ได้คะแนนระดับต่าง ๆ ปรากฏดังนี้ ระดับดีมาก (51-60 คะแนน) จำนวน 5 คน ระดับดี (41-50 คะแนน) จำนวน 21 คน ระดับพอใช้ (31-40 คะแนน) จำนวน 4 คน และไม่มีนักเรียนคนใดที่อยู่ในระดับปรับปรุง (0-29 คะแนน)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ เห็นความสำคัญว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวทุกคนและสามารถพัฒนาขึ้น ด้วยการฝึกฝน เพื่อไปสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้การเรียนรู้ แบบกลุ่มไม่เป็นทางการและแผนผังความคิดมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรม ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดและถ่ายทอดออกมาเป็น งานเขียนเชิงสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารได้ตามความต้องการ

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถ ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะอย่างไร และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 หรือไม่
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถด้านการเขียน เชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียน ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วย กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน หลังจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ได้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. นักเรียนมีความคิดและจินตนาการใหม่ๆ สามารถเขียนเรื่องราวที่แปลกใหม่ โดยใช้คำที่สละสลวยได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 128 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 34 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็น หน่วยการสุ่ม และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ที่สุ่มได้สามารถเป็นตัวแทนของ ประชากรได้ เพราะห้องเรียนทุกห้องมีลักษณะการจัดนักเรียนแบบคละความสามารถ คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน เหมือนกัน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 **ตัวแปรอิสระ** คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์

2.2 ตัวแปรตาม คือ

- 2.2.1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- 2.2.2 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรม ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

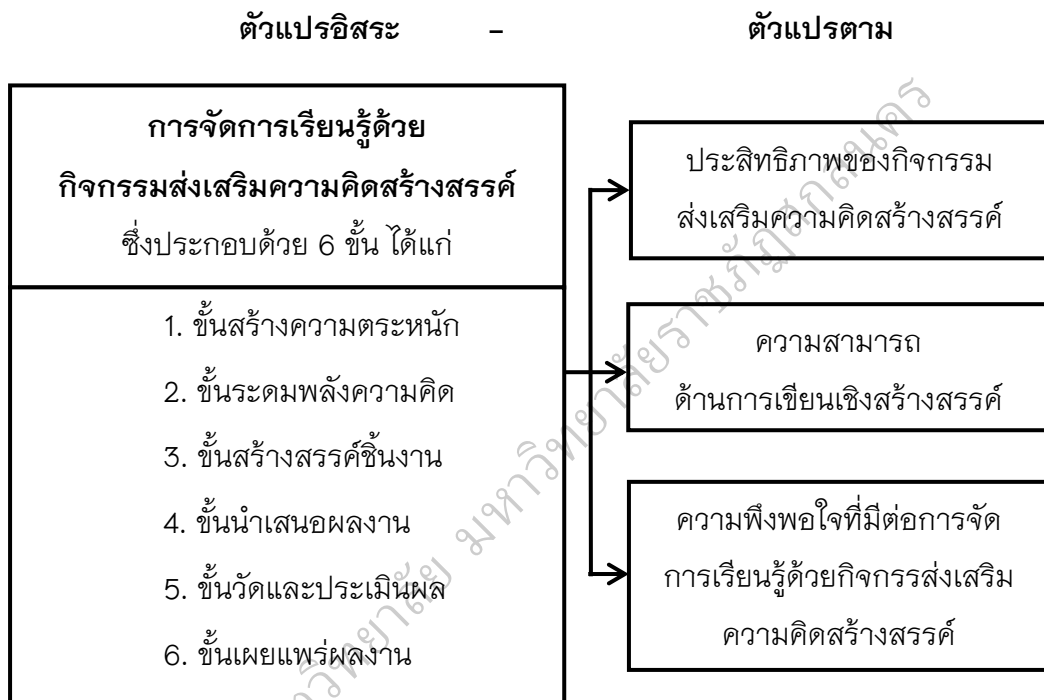
เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสื่อสาร โดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจนและเหมาะสม เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิด เขียนเรียงความ เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน เขียนจดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการ ต่างๆ เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน ซึ่งผู้วิจัยได้ เลือกลงมาทำวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เรื่องการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระยะเวลาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โดยใช้เวลาปกติในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วันละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง ในระหว่างวันที่ 29 มิถุนายน-4 สิงหาคม 2558 โดยไม่นับรวมเวลา สอบก่อนจัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 17) ซึ่งมีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนรู้แบบกลุ่มไม่เป็นทางการและแผนผังความคิด (Mind Mapping) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของสมอง ที่จะคิดได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม กว้างไกล โดยมีสิ่งเร้าภายนอก เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดแปลกใหม่ ซึ่งเป็นความคิดที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์

2. กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง แนวทางหรือวิธีการที่กระตุ้นและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น มีความหลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัย ความสนใจของผู้เรียนและตรงตามวัตถุประสงค์

3. ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เรียนต้องใช้ประสบการณ์ต่างๆ มาสร้างจินตนาการ แสดงความคิดและอารมณ์ออกมาอย่างประณีตบรรจงเป็นรูปแบบใหม่ ไม่เหมือนใคร ด้วยความที่มีลักษณะเฉพาะ สละสลวย และใช้สำนวนภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อสื่อสารให้บุคคลอื่นเข้าใจ โดยแสดงออกถึงการตั้งชื่อเรื่องได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่เขียน การเขียนเนื้อเรื่องได้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน มีจินตนาการหรือแนวคิดที่มีประโยชน์ และการใช้ภาษาและการสื่อความหมายอย่างถูกต้อง ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินผลงานด้วยเกณฑ์การประเมิน (Scoring Rubrics) และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์

4. การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมเพื่อจัดประสบการณ์การคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน โดยเริ่มจากศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การเรียนแบบกลุ่มร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ และแผนผังความคิด แนวทางการจัดการเรียนการสอน ออกแบบกิจกรรม มีการตรวจสอบคุณภาพกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ และนำไปสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยมีกิจกรรมในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 6 ชั้น ประกอบด้วย

5.1 ชั้นสร้างความตระหนัก ครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียนด้วยสื่อต่างๆ เช่น เกม เพลง นิทาน ฯลฯ ก่อนเข้าสู่เรื่องที่จะเรียน แล้วสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหา ขั้นตอนการร่วมกิจกรรม เกณฑ์การให้คะแนน และประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน

5.2 ชั้นระดมพลังความคิด นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม ครูมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในขณะดำเนินกิจกรรม โดยในขั้นนี้ครูใช้แนวคิดในการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มไม่เป็นทางการ โดยให้นักเรียนเข้ากลุ่มแบบละความสามารถ กลุ่มละ 5-6 คน ประกอบด้วยนักเรียนเก่ง 2 คน ปานกลาง 1-2 คน และอ่อน 2 คน แบ่งตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกัน มีการอภิปราย ชักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

5.3 ขั้นสร้างสรรค์ชิ้นงาน เมื่อนักเรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ และคิดหาคำตอบแล้ว นักเรียนสามารถรวบรวมความคิดเขียนลงในใบกิจกรรมกลุ่ม ในขั้นนี้ครูใช้แนวคิดแผนผังความคิดมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนทุกคน นำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมกลุ่ม มาเขียนเป็นแผนผังความคิด โดยเขียนความคิด รวบรวมข้อคิดที่สำคัญไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ แล้วเขียนคำอธิบายหรือบอกลักษณะของ ความคิดรองลงไป แล้วนำความคิดรวบยอดที่ได้มาเขียนเรื่องลงในใบกิจกรรมรายบุคคล

5.4 ขั้นนำเสนอผลงาน หลังจากที่นักเรียนทำใบกิจกรรมกลุ่มและ ใบกิจกรรมรายบุคคลเสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนกลุ่มละ 2 คน มานำเสนอผลงาน กลุ่มและผลงานรายบุคคล ซึ่งขั้นตอนนี้จะส่งเสริมทักษะการพูด การกล้าแสดงออก การมี เหตุมีผล และการนำไปใช้ ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของกลุ่มและผลงาน ของตนเอง

5.5 ขั้นวัดและประเมินผล ครูทำการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้การเสริมแรงต่างๆ เช่น คำชมเชย การปรบมือ ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนาตนเอง ส่วนผลงานของนักเรียนนั้นครูจะนำไปตรวจนอกเวลาเรียน แล้วส่งคืนให้ นักเรียน

5.6 ขั้นเผยแพร่ผลงาน ครูแจกใบกิจกรรมรายบุคคลที่ทำการตรวจ ให้ให้นักเรียนนำไปให้ผู้ปกครองชื่นชมผลงาน แล้วนำมาจัดไว้ที่ป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน เพื่อให้ ครูและเพื่อนๆ นักเรียนได้ชื่นชมผลงานด้วย

6. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการประเมินผลงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของ นักเรียน ตามเกณฑ์การประเมิน ให้เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

75 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่วัดได้ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งได้คะแนนมาจากการทำ ใบงานกิจกรรมกลุ่มและการทดสอบย่อย เมื่อคิดเป็นร้อยละแล้วได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

75 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่วัดได้จากการทำแบบทดสอบ วัดความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนทั้งหมด เมื่อคิดเป็นร้อยละแล้ว ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

7. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรม ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ หรือมีความสุขของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถาม ความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์